

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณี เรือนจำกลางคลองเปรม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่กระทำความผิด ครั้งแรกในทุกคดีที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 334 คน การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 7 อภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

การศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพ ก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

อายุ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 29.9 มีอายุระหว่าง 29-39 ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 29.3 อายุระหว่าง 18-28 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.2 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 6.9 อายุมากกว่า 62 ปี และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 6.6 มีอายุระหว่าง 51-61 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
18-28	98	29.3
29-39	100	29.9
40-50	91	27.2
51-61	22	6.6
มากกว่า 62	23	6.9
รวม	334	100.0

อายุเฉลี่ย (\bar{X}) = 37.39 S.D. = 12.21 Minimum=18 Maximum=69

ระดับการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 44.6 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 28.7 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 1.8 มีการศึกษาในระดับ ปวส. มีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	16	4.8
ประถมศึกษา	96	28.7
มัธยมศึกษา	149	44.6
ปวช.	21	6.3
ปวส.	6	1.8
ปริญญาตรีขึ้นไป	46	13.8
รวม	334	100.0

ภูมิลำเนา

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.1 มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 38.9 มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	204	61.1
ต่างจังหวัด	130	38.9
รวม	334	100.0

สถานภาพสมรส

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 49.7 มีสถานภาพสมรสโสดมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 37.4 มีสถานภาพสมรสสมรส/อยู่ด้วยกัน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.6 มีสถานภาพสมรสหย่าร้าง/หม้าย จำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	166	49.7
สมรส/อยู่ด้วยกัน	126	37.7
หย่าร้าง/หม้าย	42	12.6
รวม	334	100.0

อาชีพก่อนต้องโทษ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.1 ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพบริษัท/เอกชน/ลูกจ้าง ธุรกิจส่วนตัวมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 20.7 ประกอบธุรกิจส่วนตัว และ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.1 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมมีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ

อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
บริษัท/เอกชน/ลูกจ้าง	174	52.1
ธุรกิจส่วนตัว	69	20.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	33	9.9
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	31	9.3
เกษตรกรกรรม	27	8.1
รวม	334	100.0

รายได้ก่อนต้องโทษ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.3 มีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท จำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 22.8 มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-15,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5.1 มีรายต่ำกว่า 1,000 บาทมีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ก่อนต้องโทษ

รายได้ก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	26	7.8
ต่ำกว่า 1,000 บาท	17	5.1
1,001-5,000 บาท	55	16.5
5,001-10,000 บาท	98	29.3
10,001-15,000 บาท	76	22.8
ตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไป	62	18.6
รวม	334	100.0

ส่วนที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด

การศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม การศึกษาลักษณะปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด ได้แก่ ฐานความผิด กำหนดโทษ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ฐานความผิดปัจจุบัน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 48.8 กระทำผิดในคดียาเสพติดให้โทษมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.4 กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์ และกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 0.3 กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับการเมืองมีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามฐานความผิดปกติปัจจุบัน

ฐานความผิดปกติปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ยาเสพติดให้โทษ	163	48.8
เกี่ยวกับทรัพย์สิน	68	20.4
ชีวิตและร่างกาย	55	16.5
เกี่ยวกับเพศ	45	13.5
เกี่ยวกับการเมือง	3	.9
รวม	334	100.0

กำหนดโทษ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.5 มีกำหนดโทษ ตั้งแต่ 10-20 ปี จำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.4 มีกำหนดโทษตั้งแต่ 20-30 ปี และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 1.8 มีกำหนดโทษ ต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกำหนดโทษ

กำหนดโทษ	จำนวน	ร้อยละ
10-20 ปี	212	63.5
20-30 ปี	68	20.4
30-40 ปี	27	8.1
มากกว่า 40 ปี	21	6.3
ต่ำกว่า 10 ปี	6	1.8
รวม	334	100.0

ระยะเวลาที่ต้องโทษ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.5 จำคุกมาแล้ว ตั้งแต่ 2-7 ปี จำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.6 จำคุกมาแล้ว ตั้ง 7-12 ปี และกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 1.8 จำคุกมาแล้ว 17 ปี ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษ

ระยะเวลาที่ต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 2 ปี	55	16.5
2-7 ปี	182	54.5
7-12 ปี	82	24.6
12-17 ปี	9	2.7
17 ปีขึ้นไป	6	1.8
รวม	334	100.0

การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม

ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมระดับการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 2.90 แสดงว่า การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับว่าตนเองได้รับการปฏิบัติจากเรือนจำอย่างเป็นธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X}) เท่ากับ 3.45 รองลงมา คือ ยอมรับว่าตนเองได้กระทำผิดในคดีนี้จริง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.15 ในขณะที่ยอมรับว่าในชั้นของตำรวจตนเองได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.41 ซึ่งมิต่ำน้อยที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.0 ยอมรับว่าตนเองได้กระทำผิดในคดีนี้จริงมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.1 ยอมรับว่าตนเองได้รับการปฏิบัติจากเรือนจำอย่างเป็นธรรม และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.4 ยอมรับว่า ในชั้นของตำรวจตนเองได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

วิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม

ระดับการยอมรับในกระบวนการยุติธรรม

(N = 334)

ข้อความ	ระดับการยอมรับในกระบวนการยุติธรรม					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านได้รับการปฏิบัติจากเรือนจำอย่างเป็นธรรม	57 (17.1)	95 (28.4)	142 (42.5)	23 (6.9)	17 (5.1)	3.45	1.02	ปานกลาง
2. ท่านได้กระทำผิดในคดีนี้จริง	80 (24.0)	61 (18.3)	96 (28.7)	24 (7.2)	73 (21.9)	3.15	1.44	ปานกลาง
3. ท่านยอมรับในกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีความของท่าน	49 (14.7)	60 (18.0)	107 (32.0)	48 (14.4)	70 (21.0)	2.91	1.32	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่ากระบวนการยุติธรรมได้ตัดสินคดีของท่านอย่างเป็นธรรม	54 (15.9)	54 (16.2)	84 (25.1)	65 (19.5)	78 (23.4)	2.82	1.38	ปานกลาง
5. ในการพิจารณาคดีของชั้นศาลท่านคิดว่าได้รับความเป็นธรรม	42 (12.6)	59 (17.7)	97 (29.0)	70 (21.0)	66 (19.8)	2.82	1.28	ปานกลาง
6. ในชั้นของพนักงานอัยการท่านคิดว่าได้รับความเป็นธรรม	36 (10.8)	49 (14.7)	111 (33.2)	67 (20.1)	71 (21.3)	2.74	1.25	ปานกลาง
7. ในชั้นของตำรวจท่านได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่	28 (8.4)	38 (11.4)	89 (26.6)	68 (20.4)	111 (33.2)	2.41	1.28	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						2.90	0.99	ปานกลาง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม

การศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมของผู้ต้องขัง ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว และความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ความสัมพันธ์กับครอบครัว

ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับครอบครัว มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 3.48 แสดงว่า ระดับความสัมพันธ์กับครอบครัวของผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าระหว่างอยู่ในเรือนจำครอบครัวของตนเองเป็นกำลังใจสำคัญทำให้สามารถอยู่ในเรือนจำได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) สูงที่สุดเท่ากับ 4.15 รองลงมากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองและคนในครอบครัวมีความสนิทสนม เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นท่านสามารถพูดคุยกันได้อย่างเปิดเผย โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.97 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองไม่อยากให้ครอบครัวรับรู้เรื่องราว รวมทั้งความเป็นไปของท่านขณะที่อยู่ในเรือนจำ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) น้อยที่สุดเท่ากับ 2.75 โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.8 เห็นว่าระหว่างอยู่ในเรือนจำครอบครัวท่านเป็นกำลังใจสำคัญทำให้สามารถอยู่ในเรือนจำได้มีจำนวนมากที่สุด รองลงมากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.6 เห็นว่า ตนเองและคนในครอบครัวมีความสนิทสนม เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นท่านสามารถพูดคุยกันได้อย่างเปิดเผย และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 9.6 เห็นว่าตนเองไม่อยากให้ครอบครัวรับรู้เรื่องราว รวมทั้งความเป็นไปของท่านขณะที่อยู่ในเรือนจำจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

วิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม

ระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว

(N = 334)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ระหว่างอยู่ในเรือนจำ ครอบครัวท่านเป็นกำลังใจสำคัญทำให้สามารถอยู่ในเรือนจำได้	173 (51.8)	80 (24.0)	52 (15.6)	17 (5.1)	12 (3.6)	4.15	1.09	มาก
2. ท่านและคนในครอบครัวมีความสนิทสนม เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นท่านสามารถพูดคุยกันได้อย่างเปิดเผย	149 (44.6)	83 (24.9)	65 (19.5)	17 (5.1)	20 (6.0)	3.97	1.18	มาก
3. ท่านได้รับการดูแลเอาใจใส่จากญาติพี่น้องเป็นอย่างดี	117 (35.0)	87 (26.0)	81 (24.3)	23 (6.9)	26 (7.8)	3.74	1.23	มาก
4. ระหว่างที่ท่านอยู่ในเรือนจำแห่งนี้บุคคลในครอบครัวของท่านมาเยี่ยมสม่ำเสมอ	92 (27.5)	71 (21.3)	99 (29.6)	32 (9.6)	40 (12.0)	3.43	1.31	ปานกลาง
5. ท่านไม่อยากจะให้ครอบครัวรับรู้เรื่องราวของท่าน	51 (15.3)	47 (14.1)	115 (34.4)	41 (12.3)	80 (24.0)	2.84	1.35	ปานกลาง
6. ท่านไม่อยากจะให้ครอบครัวรับรู้เรื่องราว รวมทั้งความเป็นไปของท่านขณะที่อยู่ในเรือนจำ	32 (9.6)	54 (16.2)	127 (38.0)	39 (11.7)	82 (24.6)	2.75	1.26	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.48	0.74	ปานกลาง

ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 3.10 แสดงว่าความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเต็มที่ในการสอบปากคำ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) รวมสูงที่สุดเท่ากับ 4.06 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วาจา กิริยา และท่าทางที่ไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมแสดง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.79 และกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) น้อยที่สุด เท่ากับ 2.10 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 39.5 เห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วาจา กิริยา และท่าทางที่ไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.7 เห็นว่า ท่านให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเต็มที่ในการสอบปากคำ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.8 เห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจให้สิทธิท่านในฐานะผู้ต้องขังอย่างเต็มที่ที่มีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12

วิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับ
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

(N = 334)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรม					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านให้ความร่วมมือแก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเต็มที่ ในการสอบปากคำ	126 (37.7)	136 (40.7)	49 (14.7)	13 (3.9)	10 (3.0)	4.06	.97	มาก
2. เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วาจา กิริยา และท่าทางที่ไม่ สุภาพ ไม่เหมาะสม	132 (39.5)	67 (20.1)	91 (27.2)	21 (6.3)	23 (6.9)	3.79	1.22	มาก
3. เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีความเป็นกันเองกับท่าน	79 (23.7)	90 (26.9)	118 (35.3)	28 (8.4)	19 (5.7)	3.63	2.00	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

(N = 334)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรม					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
4. พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดี ของท่านอย่างรวดเร็ว	46 (13.8)	76 (22.8)	159 (47.6)	26 (7.8)	27 (8.1)	3.26	1.06	ปาน กลาง
5. ท่านเชื่อว่าศาลเป็น หน่วยงานสุดท้ายที่จะให้ ความยุติธรรมแก่ท่านได้	87 (26.0)	68 (20.4)	80 (24.0)	44 (13.2)	55 (16.5)	3.26	1.40	ปาน กลาง
6. ท่านถูกกลั่นแกล้งจาก เจ้าหน้าที่ตำรวจ	88 (26.3)	61 18.3)	78 (23.4)	51 (15.3)	56 (16.8)	3.22	1.42	ปาน กลาง
7. ท่านมีความสัมพันธ์กับ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการ ยุติธรรมเป็นไปด้วยดี ไม่มี ความขัดแย้ง	42 (12.6)	59 (17.7)	153 (48.8)	34 (10.2)	46 (13.8)	3.05	1.15	ปาน กลาง
8. ท่านไว้วางใจและศรัทธา ต่อกระบวนการพิจารณา คดีของศาล	49 (14.7)	69 (20.7)	114 (34.1)	35 (10.5)	67 (20.1)	2.99	1.31	ปาน กลาง
9. เจ้าหน้าที่ในกระบวนการ ยุติธรรมดำเนินการ พิจารณาและพิพากษาคดี ของท่านอย่างล่าช้า	40 (12.0)	53 (15.9)	149 (44.6)	48 (14.4)	44 (13.2)	2.99	1.15	ปาน กลาง
10. ทนายความให้ความ ช่วยเหลือในทางคดีแก่ท่าน อย่างเต็มที่	51 (15.3)	65 (19.5)	104 (31.1)	36 (10.8)	78 (23.4)	2.93	1.36	ปาน กลาง
11. ท่านไว้วางใจในการปฏิบัติ หน้าที่ของพนักงานอัยการ	27 (8.1)	63 (18.9)	128 (38.3)	61 (18.3)	55 (16.5)	2.84	1.15	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

(N = 334)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรม					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
12. ท่านมีความมั่นใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความ	33 (9.9)	69 (20.7)	97 (29.0)	70 (21.0)	65 (19.5)	2.81	1.25	ปาน กลาง
13 เจ้าหน้าที่ตำรวจให้สิทธิท่านในฐานะผู้ต้องหาอย่างเต็มที่	26 (7.8)	41 (12.3)	108 (32.3)	49 (14.7)	110 (32.9)	2.47	1.27	ปาน กลาง
14. ท่านถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์	22 (6.6)	25 (7.5)	70 (21.0)	66 (19.8)	151 (45.2)	2.10	1.24	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม						3.10	.53	ปาน กลาง

ส่วนที่ 4 การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

การศึกษากการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน คือ การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 3.44 แสดงว่าการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานเรือนจำเสมอมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าสูงที่สุด เท่ากับ 3.78 รองลงมา คือ ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำได้ดี มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.76 และกลุ่มตัวอย่าง

มีความเห็นว่าตนเองไม่สามารถเข้ากับเพื่อนผู้ต้องขังได้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) น้อยที่สุดเท่ากับ 1.87 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 27.0 พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานเรือนจำเสมอมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 23.4 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำได้ดี ในขณะที่ร้อยละ 3.0 ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนผู้ต้องขังได้มีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13

วิเคราะห์การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการปรับตัวของ
ผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

(N = 334)

ข้อความ	ระดับการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานเรือนจำเสมอ	91 (27)	120 (35.9)	95 (28.4)	13 (3.9)	15 (4.5)	3.78	1.03	มาก
2. ท่านสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำได้ดี	78 (23.4)	121 (36.2)	118 (35.3)	11 (3.3)	6 (1.8)	3.76	.91	มาก
3. เพื่อนในกลุ่มให้การยอมรับท่านเป็นอย่างดี	73 (21.9)	132 (39.5)	113 (33.8)	5 (1.5)	11 (3.3)	3.75	.92	มาก
4. ท่านมีความรู้สึกที่เพื่อนผู้ต้องขังบางคนได้รับอภิสิทธิ์จากเจ้าหน้าที่เรือนจำ	67 (20.1)	96 (28.7)	116 (34.7)	40 (12.0)	15 (4.5)	3.48	1.08	ปานกลาง
5. ท่านมีการเข้าร่วมกลุ่มกับผู้ต้องขังคนอื่น ๆ	41 (12.3)	106 (31.7)	138 (41.3)	31 (9.3)	18 (5.1)	3.36	.99	ปานกลาง
6. เมื่อท่านมีปัญหาในเรือนจำ ท่านสามารถปรึกษาเจ้าหน้าที่เรือนจำได้	57 (17.1)	95 (28.4)	126 (37.7)	23 (6.9)	33 (9.9)	3.36	1.14	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

(N = 334)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรม					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือน จำทำให้ท่านมีความรู้สึกว่าคุณ ตนเองไร้ค่า เนื่องจากไม่ สามารถกำหนดแบบแผน การใช้ชีวิตของตนเองได้	69 (20.7)	74 (22.2)	118 (35.3)	30 (9.0)	43 (12.9)	3.29	1.25	ปาน กลาง
8. ท่านได้รับการปฏิบัติจาก เจ้าหน้าที่ของเรือนจำอย่าง เท่าเทียมกับผู้ต้องคนอื่น	47 (14.1)	75 (22.5)	164 (49.1)	25 (7.5)	23 (6.9)	3.29	1.03	ปาน กลาง
9. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ของ เรือนจำปฏิบัติหน้าที่เข้ม งวดมากเกินไป	45 (13.5)	45 (13.5)	199 (59.6)	22 (6.6)	23 (6.9)	3.20	.99	ปาน กลาง
10. ท่านรู้สึกไม่ไว้วางใจเพื่อน ผู้ต้องขัง	25 (7.5)	45 (13.5)	146 (43.7)	45 (13.5)	73 (21.9)	2.71	1.67	ปาน กลาง
11. เมื่อท่านเห็นเพื่อนผู้ต้องขัง ทำผิดระเบียบของเรือนจำ ท่านจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ทราบ	33 (9.9)	49 (14.7)	112 (33.5)	37 (11.1)	103 (30.8)	2.62	1.32	ปาน กลาง
12. ท่านชอบแยกตัวออกจาก กลุ่มเพื่อน	17 (5.1)	29 (8.7)	130 (38.9)	58 (17.4)	100 (29.9)	2.42	1.15	ปาน กลาง
13. ท่านมีเรื่องทะเลาะกับ เพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน	14 (4.2)	23 (6.9)	68 (20.4)	61 (18.3)	168 (50.3)	1.96	1.17	น้อย
14. ท่านไม่สามารถเข้ากับ เพื่อนผู้ต้องขังได้	10 (3.0)	20 (6.0)	65 (19.5)	59 (17.7)	180 (53.9)	1.87	1.10	น้อย

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

(N = 334)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรม					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
15. ท่านรู้สึกไม่ไว้วางใจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ	22 (6.6)	45 (13.5)	151 (45.2)	46 (13.8)	70 (21.0)	2.71	1.14	ปาน กลาง
16. ท่านรู้สึกต่อต้านเจ้าหน้าที่ เรือนจำ	19 (5.7)	25 (7.5)	107 (32.0)	58 (17.4)	125 (37.4)	2.27	1.20	ปาน กลาง
17. การปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นการ กระทำตามอำเภอใจ ไร้กฎเกณฑ์	33 (9.9)	41 (12.3)	108 (32.3)	71 (21.3)	81 (24.3)	2.62	1.25	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ย						3.44	.52	ปาน กลาง

การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 3.44 แสดงว่า การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำมีความแออัด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) สูงที่สุดเท่ากับ 3.70 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำจัดด้วยความเต็มใจ เช่น การอบรมแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัย กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ และเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านรู้สึกหดหู่ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.57 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเคยทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 1.88 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 28.7 เห็นว่า สภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำมีความแออัดมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.0 เห็นว่า มีความอึดอัดใจต่อการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม เนื่องจากไม่มีติดขัดเห็นว่าเรือนนอนสะอาด ในขณะที่ร้อยละ

4.5 เห็นว่า เห็นว่า โรงเลี้ยงและอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารมีความสะอาดมีจำนวนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14

วิเคราะห์การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการปรับตัวของผู้ต้องขัง
ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

(N = 334)

ข้อความ	ระดับการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมในเรือนจำ					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. สภาพความเป็นอยู่ในเรือน จำมีความแออัด	96 (28.7)	91 (27.2)	114 (34.1)	16 (4.8)	17 (5.1)	3.70	1.09	มาก
2. สภาพความเป็นอยู่ในเรือน จำทำให้ท่านรู้สึกหดหู่	76 (22.8)	88 (26.3)	135 (40.4)	22 (6.6)	13 (3.9)	3.57	1.03	ปาน กลาง
3. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำจัดด้วยความ เต็มใจ เช่น การอบรมแก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมเสีย กิจ กรรมกีฬาและนันทนาการ	62 (18.6)	112 (33.5)	125 (37.4)	24 (7.2)	11 (3.3)	3.57	.98	ปาน กลาง
4. ท่านสามารถปรับตัวให้เข้า กับสภาพแวดล้อมในเรือน จำได้ดี	44 (13.2)	122 (36.5)	150 (44.9)	10 (3.0)	8 (2.4)	3.55	.85	ปาน กลาง
5. ท่านคิดว่าสามารถปรับตัว ให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้ ดี	51 (15.3)	108 (32.3)	154 (46.1)	13 (3.9)	8 (2.4)	3.54	.88	ปาน กลาง
6. ท่านมีความอดัดใจต่อ การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม เนื่องจากไม่มีมิดชิด	87 (26.0)	75 (22.5)	122 (36.5)	33 (9.9)	17 (5.1)	3.54	1.12	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

(N = 334)

ข้อความ	ระดับการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมในเรือนจำ					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7. ท่านนอนไม่หลับเนื่องจาก เรือนนอนคับแคบ แออัด	67 (20.1)	80 (24.0)	140 (41.9)	25 (7.5)	22 (6.6)	3.43	1.09	ปาน กลาง
8. ท่านคิดว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ เรือนจำจัดมีความเหมาะสม	47 (14.1)	110 (32.9)	136 (40.7)	22 (6.6)	19 (5.7)	3.43	1.00	ปาน กลาง
9. ท่านสามารถรับประทานอาหาร ของเรือนจำได้	38 (11.4)	109 (32.6)	148 (44.3)	28 (8.4)	11 (3.3)	3.40	.91	ปาน กลาง
10. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาจิตใจของทางเรือน จำบ่อยครั้ง	39 (11.7)	78 (23.4)	167 (50.0)	30 (9.0)	20 (6.0)	3.26	.98	ปาน กลาง
11. บริการการรักษาพยาบาลที่ ทางเรือนจำจัดให้มีความ เหมาะสม	29 (8.7)	101 (30.2)	147 (44.0)	33 (9.9)	24 (7.2)	3.23	.99	ปาน กลาง
12. อาหารที่ทางเรือนจำจัดใน แต่ละมื้อมีความเหมาะสม กับความต้องการของท่าน	33 (9.9)	74 (22.2)	177 (53.0)	27 (8.1)	23 (6.9)	3.20	.97	ปาน กลาง
13. ท่านรู้สึกลำบากใจที่ต้อง สวมเสื้อผ้าที่ทางเรือนจำ จัดให้	61 (18.3)	52 (15.6)	137 (41.0)	47 (14.1)	37 (11.1)	3.16	1.20	ปาน กลาง
14. เรือนนอนสะอาด	21 (6.3)	75 (22.5)	190 (56.9)	30 (9.0)	18 (5.4)	3.15	.87	ปาน กลาง
15. อาหารที่ทางเรือนจำจัดให้ มีความสดใหม่ และมีคุณ ค่าทางอาหารตามหลัก โภชนาการ	31 (9.3)	82 (24.6)	150 (44.9)	46 (13.8)	25 (7.5)	3.14	1.02	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

(N = 334)

ข้อความ	ระดับการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมในเรือนจำ					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
16. เมื่อท่านเจ็บป่วยท่านได้รับการรักษาพยาบาลอย่าง ทันที่	31 (9.3)	103 (30.8)	116 (34.7)	48 (14.4)	36 (10.8)	3.13	1.11	ปาน กลาง
17. กฎเกณฑ์ ระเบียบ คำสั่ง ต่าง ๆ ของทางเรือนจำทำให้ท่านมีความรู้สึกกดดัน	49 (14.7)	65 (19.5)	135 (40.4)	50 (15.0)	35 (10.5)	3.13	1.16	ปาน กลาง
18. ท่านมีความรู้สึกว่าการ ระเบียบของเรือนจำเป็น สิ่งที่เคร่งครัด ปฏิบัติตาม ลำบาก	37 (11.1)	56 (16.8)	177 (53.0)	37 (11.1)	27 (8.1)	3.12	1.02	ปาน กลาง
19. โรงเลี้ยงและอุปกรณ์ในการ รับประทานอาหารมีความ สะอาด	15 (4.5)	67 (20.1)	174 (52.1)	51 (15.3)	27 (8.1)	2.98	.93	ปาน กลาง
20. ท่านมีความพอใจกับการ ให้บริการเครื่องนุ่งห่มหรือ เครื่องอุปโภคของทางเรือน จำให้	16 (4.8)	67 (20.1)	147 (44.0)	54 (16.2)	50 (15.0)	2.83	1.06	ปาน กลาง
21. ท่านเคยทำผิดกฎและ ระเบียบของเรือนจำ	17 (5.1)	25 (7.5)	55 (16.5)	40 (12.0)	197 (59.0)	1.88	1.23	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม						3.44	.49	ปาน กลาง

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา
ในการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

จากการศึกษา การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ

1. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไม่เป็นธรรม มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน จำนวน 8 คน (ร้อยละ 17.54)
2. เจ้าหน้าที่ควรมีดุลยพินิจในการรับฟังข้อมูล ฟังหูไว้หู และควรมีความเข้าใจถึงสภาพความเป็นผู้ต้องขัง ขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขังและขาดจิตวิทยาในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง จำนวน 6 คน (ร้อยละ 5.66)
3. เจ้าหน้าที่ขาดทัศนคติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง จำนวน 3 คน (ร้อยละ 5.66)
4. การถูกเอาเปรียบค่าแรงงานและถูกบั่นทอนค่าแรงงานจากการฝึกวิชาชีพ และการถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำแสวงหาประโยชน์จากผู้ต้องขัง จำนวน 3 คน (ร้อยละ 2.83)
5. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและสวัสดิการผู้ต้องขัง จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.89)

ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

1. จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำมีจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด จำนวน 5 คน (ร้อยละ 14.15)
2. ควรมีการจัดระเบียบในการควบคุมผู้ต้องขัง โดยการแยกประเภทของผู้ต้องขังให้ชัดเจนเพื่อให้มีความปลอดภัยแก่ผู้ต้องขัง และทรา้ง่ายต่อการควบคุมหรือการแก้ไข จำนวน 6 คน (ร้อยละ 5.66)

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

1. ห้องน้ำควรจะมีความสะดวกและมิดชิด จำนวน 10 คน (ร้อยละ 9.43)
2. อาหารในเรือนจำซ้ำซาก อยากให้ปรับปรุงรายการอาหารให้มีความหลากหลาย และปริมาณเหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขังแต่ละคน จำนวน 6 คน (ร้อยละ 5.66)
3. ควรมีการปรับปรุงบริเวณในแต่ละแดนให้มีความร่มรื่น มีที่นั่งพักผ่อน เพื่อเป็นการลดความตึงเครียดของผู้ต้องขัง จำนวน 5 คน (ร้อยละ 4.72)
4. ควรมีการปรับปรุงห้องนอนให้มีความสะอาด อากาศโปร่ง เย็นสบายกว่านี้ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 4.72)
5. การให้บริการน้ำดื่มที่สะอาดที่พอเพียง จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.89)
6. ขาดแคลนเครื่องอุปโภค สาธารณูปโภค มีไม่พอเพียง รวมไปถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 1.89)
7. ควรมีการกำจัดพาหะนำโรคต่าง ๆ เพื่อลดการแพร่กระจายของโรค เช่น ยุง หนู แมลงสาบ อย่างสม่ำเสมอ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.89)

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ

1. การส่งพัสดุสำหรับผู้ต้องขัง ควรมีการผ่อนปรนเรื่องน้ำหนัก และควรเพิ่มรายการที่สามารถจัดส่งมาให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ จำนวน 71 คน (ร้อยละ 16.98)
2. ควรมีการขยายเวลาเยี่ยมญาติให้มากกว่าเดิม เพราะบางครั้งญาติมาจากต่างจังหวัด จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.77)
3. การฝึกวิชาชีพควรจัดหาวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายหลังพ้นโทษและสามารถสร้างรายได้ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.77)
4. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ รวมไปถึงการทำงานในเรือนจำ ถูกกดดันและบีบบังคับ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.89)

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเรื่อง การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผู้ศึกษาได้ทดสอบสมมติฐานโดยเรียงตามลำดับ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด ได้แก่ ฐานความผิด กำหนดโทษ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

สมมติฐานที่ 1.1 อายุมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.15

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการปรับตัวของ

ผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

อายุ (ปี)	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
18-28	1	67	30	98
29-39	0	74	26	100
40-50	2	66	23	91
51-61	0	19	3	22

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

อายุ (ปี)	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
มากกว่า 62	0	21	2	23
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2 = 9.690 \quad df=8 \quad \text{Sig.} = 0.287$$

จากตารางที่ 4.15 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 9.690, ค่า df = 8 และค่า Sig. = 0.287 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า อายุมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.16

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปรับตัว
ของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ระดับการศึกษา	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	9	7	16
ประถมศึกษา	2	74	20	96
มัธยมศึกษา	1	107	41	149
ปวช.	0	33	13	46
ปวส.	0	20	1	21
ปริญญาตรีขึ้นไป	0	4	2	6
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2 = 11.696 \quad df=10 \quad \text{Sig.} = 0.306$$

จากตารางที่ 4.16 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=11.696 df=10 Sig.= 0.306 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมของเรือนจำไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.3 ภูมิฐานะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.17

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิฐานะกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ภูมิฐานะ	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1	153	50	204
ต่างจังหวัด	2	94	34	130
รวม	3	247	84	334

$\chi^2=1.135$ df=2 Sig.= 0.567

จากตารางที่ 4.17 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิฐานะกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=1.135, df=2, และ Sig.= 0.567 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า ภูมิฐานะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมของเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.4 สถานภาพสมรสมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.18

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการปรับตัวของ
ผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

สถานภาพสมรส	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
โสด	1	118	47	166
สมรส/อยู่ด้วยกัน	2	96	28	126
หย่าร้าง/หม้าย	0	33	9	42
รวม	3	247	84	334

$\chi^2=2.917$ df=4 Sig.= 0.572

จากตารางที่ 4.18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=2.917, df = 4, และ Sig.= 0.572 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า สถานภาพสมรสมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.5 อาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.19

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนต้องโทษกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

อาชีพก่อนต้องโทษ	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	0	23	8	31
เกษตรกรรม	0	17	10	27
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0	26	7	33
บริษัท/เอกชน/ลูกจ้าง	2	125	47	174
ธุรกิจส่วนตัว	1	56	12	69
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2=11.073 \quad df=8 \quad Sig.= 0.198$$

จากตารางที่ 4.19 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนต้องโทษกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=11.073, df=8, และ Sig.= 0.198 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า อาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.6 รายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.20

ความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ก่อนต้องโทษกับการปรับตัวของ
ผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

รายได้ก่อนต้องโทษ	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่มีรายได้	0	19	7	26
ต่ำกว่า 1,000 บาท	0	11	6	17
1,001-5,000 บาท	1	36	18	55
5,001-10,000 บาท	0	80	18	98
10,001-15,000 บาท	2	53	21	76
ตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไป	0	48	14	62
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2=10.810 \quad df=10 \quad Sig.= 0.372$$

จากตารางที่ 4.20 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ก่อนต้องโทษกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำพบว่า Chi-Square = 10.810, df = 10, และ Sig.= 0.372 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ รายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด ได้แก่ ฐานความผิด กำหนดโทษ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

สมมติฐานที่ 2.1 ฐานความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.21

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ฐานความผิด	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
เกี่ยวกับทรัพย์สิน	1	45	22	68
ชีวิตและร่างกาย	2	30	23	55
ยาเสพติดให้โทษ	0	130	33	163
เกี่ยวกับการเมือง	0	3	0	3
เกี่ยวกับเพศ	0	39	6	45
รวม	3	247	84	334

$\chi^2=24.383$ df=8 Sig.= 0.002

จากตารางที่ 4.21 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=24.383, df = 8, และ Sig.= 0.002 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า ฐานความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2 กำหนดโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.22
ความสัมพันธ์ระหว่างกำหนดโทษกับการปรับตัวของ
ผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

กำหนดโทษ	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ต่ำกว่า 10 ปี	0	5	1	6
10-20 ปี	2	158	52	212
20-30 ปี	1	48	19	68
30-40 ปี	0	19	8	27
มากกว่า 40 ปี	0	17	4	21
รวม	3	247	84	334

$\chi^2=2.050$ df=8 Sig.= 0.979

จากตารางที่ 4.22 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำหนดโทษกับระดับการปรับตัวทางสังคมของผู้ต้องขัง พบว่า Chi-Square = 2.050, df = 8, และ Sig.= 0.979 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่ากำหนดโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.3 ระยะเวลาที่ต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.23

ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ต้องโทษกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ระยะเวลาที่ต้องโทษ	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อยกว่า 2 ปี	1	43	11	55
2-7 ปี	2	130	50	182
7-12 ปี	0	62	20	82
12-17 ปี	0	6	3	9
17 ปีขึ้นไป	0	6	0	6
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2=5.144 \quad df=8 \quad Sig.= 0.742$$

จากตารางที่ 4.23 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ต้องโทษการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=5.144, $df = 8$, และ Sig.= 0.742 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าระยะเวลาที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.4 การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.24

ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมน้อย	1	96	14	111
การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมปานกลาง	1	103	35	139
การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมาก	1	48	35	84
รวม	3	247	84	334

$\chi^2=21.746$ df=4 Sig.= 0.000

จากตารางที่ 4.24 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=21.746, df=4, และ Sig.=0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน
กระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

สมมติฐานที่ 3.1 ความสัมพันธ์กับครอบครัวมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้
เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.25

ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับครอบครัวกับ
การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับ สังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
มีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับมาก	1	17	5	23
มีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับปานกลาง	0	113	27	140
มีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับมาก	2	117	52	171
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2=9.919 \quad df=4 \quad Sig.=.042$$

จากตารางที่ 4.25 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับครอบครัวกับการ
ปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square=9.919, df = 4, และ Sig.=
.042 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าความสัมพันธ์กับครอบครัวมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขัง
ให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติ
ฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3.2 ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ตารางที่ 4.26

ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม	การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับน้อย	0	19	3	22
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง	3	212	53	268
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับมาก	0	16	28	44
รวม	3	247	84	334

$$\chi^2=40.716 \quad df=4 \quad \text{Sig.}= 0.000$$

จากตารางที่ 4.26 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 40.71, df = 4, และ Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพ ก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

สมมติฐานที่ 1.1 อายุมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.27

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการปรับตัวให้เข้ากับ
สภาพแวดล้อมในเรือนจำ

อายุ (ปี)	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
18-28	0	68	30	98
29-39	0	77	23	100
40-50	1	71	19	91
51-61	0	20	2	22
มากกว่า 62	0	18	5	23
รวม	1	254	79	334

$\chi^2=8.283$ df=8 Sig.= 0.406

จากตารางที่ 4.27 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 8.283, df = 8, และ Sig.= 0.406 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าอายุมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 ระดับการศึกษาเมื่อพิจารณาต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.28
ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ระดับการศึกษา	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	9	7	16
ประถมศึกษา	1	77	18	96
มัธยมศึกษา	0	108	41	149
ปวช.	0	37	9	46
ปวส.	0	18	3	21
รวม	1	254	79	334

$$\chi^2 = 10.064 \quad df = 10 \quad \text{Sig.} = 0.435$$

จากตารางที่ 4.28 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 10.064, df = 10, และ Sig. = 0.435 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าระดับการศึกษาเมื่อพิจารณาต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.3 ภูมิภาคมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.29
ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคกับการปรับตัวให้
เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ภูมิภาค	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล	0	153	51	204
ต่างจังหวัด	1	101	28	130
รวม	1	254	79	334

$$\chi^2 = 2.047 \quad df = 2 \quad \text{Sig.} = 0.359$$

จากตารางที่ 4.29 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 2.047, df=2, และ Sig.= 0.359 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าภูมิภาคมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.4 สถานภาพสมรสมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.30

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

สถานภาพสมรส	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
โสด	0	122	44	166
สมรส/อยู่ด้วยกัน	1	93	32	126
หย่าร้าง/หม้าย	0	39	3	42
รวม	1	254	79	334

$\chi^2=9.010$ df=4 Sig.= 0.061

จากตารางที่ 4.30 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำพบว่า Chi-Square = 9.010, df = 4, และ Sig.= 0.061 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าสถานภาพสมรสมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.5 อาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.31

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนต้องโทษกับการปรับตัว
ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

อาชีพก่อนต้องโทษ	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	0	19	12	31
เกษตรกรรม	0	14	13	27
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0	28	5	33
บริษัท/เอกชน/ลูกจ้าง	0	90	30	120
ธุรกิจส่วนตัว	1	103	19	123
รวม	1	254	79	334

$\chi^2=20.415$ df=8 Sig.= 0.009

จากตารางที่ 4.31 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนต้องโทษกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำพบว่า Chi-Square=20.415, df = 8, และ Sig.= 0.009 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าอาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.6 รายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.32

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ก่อนต้องโทษกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

รายได้ก่อนต้องโทษ	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่มีรายได้	0	12	14	26
ต่ำกว่า 1,000 บาท	0	11	6	17
1,001-5,000 บาท	0	44	11	55
5,001-10,000 บาท	0	79	19	98
10,001-15,000 บาท	1	58	17	76
ตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไป	0	50	12	62
รวม	1	254	79	334

$$\chi^2 = 19.888 \quad df = 10 \quad Sig. = .030$$

จากตารางที่ 4.32 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ก่อนต้องโทษกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 19.888, df = 10, และ Sig. = .030 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่ารายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด ได้แก่ ฐานความผิด กำหนดโทษ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

สมมติฐานที่ 2.1 ฐานความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.33

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ฐานความผิด	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
เกี่ยวกับทรัพย์สิน	0	50	18	68
ชีวิตและร่างกาย	0	40	15	55
ยาเสพติดให้โทษ	1	129	33	163
เกี่ยวกับการเมือง	0	3	0	3
เกี่ยวกับเพศ	0	32	13	45
รวม	1	254	79	334

$\chi^2=4.325$ df=8 Sig.= 0.827

จากตารางที่ 4.33 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 4.325, df = 8 และ Sig.= 0.827 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า ฐานความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2 กำหนดโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.34

ความสัมพันธ์ระหว่างกำหนดโทษกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

กำหนดโทษ	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ต่ำกว่า 10 ปี	0	5	1	6
10-20 ปี	0	160	52	212
20-30 ปี	1	52	15	68
30-40 ปี	0	23	4	27
มากกว่า 40 ปี	0	14	7	21
รวม	1	254	79	334

$\chi^2 = 6.493$ df=8 Sig.= 0.592

จากตารางที่ 4.34 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำหนดโทษกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 6.493, df = 8 และ Sig.= 0.592 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่ากำหนดโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.3 ระยะเวลาที่ต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.35
ความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะเวลาที่ต้องโทษกับการปรับตัว
ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ระยะเวลาที่ต้องโทษ	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อยกว่า 2 ปี	0	44	11	55
2-7 ปี	0	132	50	182
7-12 ปี	1	64	17	82
12-17 ปี	0	8	1	9
17 ปีขึ้นไป	0	6	0	6
รวม	1	254	79	334

$\chi^2=7.920$ df=8 Sig.= 0.441

จากตารางที่ 4.35 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ต้องโทษกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำพบว่า Chi-Square = 7.920, df = 8 และ Sig.= 0.441 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าระยะเวลาที่ต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำไม่ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.3 การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.36

ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม อยู่ในระดับน้อย	1	89	21	111
การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง	0	116	23	139
การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม อยู่ในระดับมาก	0	49	35	84
รวม	1	254	79	334

$\chi^2 = 22.270$ df=4 Sig.= 0.000

จากตารางที่ 4.36 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 22.270, df = 4, และ Sig.= 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่า การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ใน
กระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

สมมติฐานที่ 3.1 ความสัมพันธ์กับครอบครัวมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้
เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.37

ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับครอบครัวกับ
การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ความสัมพันธ์กับครอบครัวอยู่ ในระดับน้อย	0	19	4	23
ความสัมพันธ์กับครอบครัวอยู่ ในระดับปานกลาง	1	117	22	140
ความสัมพันธ์กับครอบครัวอยู่ ในระดับมาก	0	118	53	171
รวม	1	254	79	334

$\chi^2=11.681$ df=4 Sig.= 0.020

จากตารางที่ 4.37 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับครอบครัวกับการ
ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำพบว่า Chi-Square = 11.681, df = 4, และ Sig.=
0.020 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานความสัมพันธ์กับครอบครัวมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้
เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3.2 ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ตารางที่ 4.38

ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม
กับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ในกระบวนการยุติธรรม	การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใน เรือนจำ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับน้อย	1	18	3	22
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง	0	217	51	268
ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับมาก	0	19	25	44
รวม	1	254	79	334

$$\chi^2=45.198 \quad df=4 \quad Sig.= 0.000$$

จากตารางที่ 4.38 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ พบว่า Chi-Square = 45.198, df = 4 และ Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05)

นั่นคือ สมมติฐานที่ว่าความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ได้รับการยอมรับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4.39

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน	χ^2	Df.	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
<u>สมมติฐานที่ 1</u>				
1. อายุมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	9.690	8	0.287	ปฏิเสธ
2. ระดับการศึกษามีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	11.696	10	0.306	ปฏิเสธ
3. ภูมิลำนามีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	1.135	2	0.567	ปฏิเสธ
4. สถานภาพสมรสมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	2.917	4	0.572	ปฏิเสธ
5. อาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	11.073	8	0.198	ปฏิเสธ
6. รายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	10.810	10	0.372	ปฏิเสธ
<u>สมมติฐานที่ 2</u>				
1. ฐานความผิดมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	24.383	8	0.002	ยอมรับ
2. กำหนดโทษมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	2.050	8	0.979	ปฏิเสธ
3. ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	5.144	8	0.742	ปฏิเสธ
4. การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	21.746	4	0.000	ยอมรับ

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

การทดสอบสมมติฐาน	χ^2	Df.	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
<u>สมมติฐานที่ 3</u>				
1. ความสัมพันธ์กับครอบครัวมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	9.919	4	0.042	ยอมรับ
2. ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	40.716	4	0.000	ยอมรับ
<u>สมมติฐานที่ 1</u>				
1. อายุมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	8.283	8	0.406	ปฏิเสธ
2. ระดับการศึกษามีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	10.064	10	.435	ปฏิเสธ
3. ภูมิลำเนามีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	2.047	2	0.359	ปฏิเสธ
4. สถานภาพสมรสมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	9.010	4	0.061	ปฏิเสธ
5. อาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	20.415	8	0.009	ยอมรับ
6. รายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	19.888	10	0.030	ยอมรับ
<u>สมมติฐานที่ 2</u>				
1. ฐานความผิดมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเรือนจำ	4.325	8	0.827	ปฏิเสธ
2. กำหนดโทษมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	6.493	8	0.592	ปฏิเสธ

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

การทดสอบสมมติฐาน	χ^2	Df.	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
3. ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	7.920	8	0.441	ปฏิเสธ
4. การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	22.270	4	0.000	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 3	11.681	4	0.020	ยอมรับ
1. ความสัมพันธ์กับครอบครัวมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ				
2. ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	45.198	4	0.000	ยอมรับ

ส่วนที่ 7 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขังพบว่า ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 29.9 มีอายุตั้งแต่ 29-39 ปี มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 44.6 ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.1 มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสถานภาพสมรสโสดร้อยละ 49.7 ก่อนต้องโทษ

ประกอบอาชีพในบริษัท/เอกชน/ลูกจ้างร้อยละ 52.1 และมีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.3

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 29-39 ปี ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวัยที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน ระดับการศึกษาของผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาถือว่าระดับการศึกษาค่อนข้างสูง ทำให้มีโอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายมากยิ่งขึ้นโดยส่วนใหญ่จะเลือกประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในบริษัทเอกชน ทำให้รายได้จากการประกอบอาชีพจึงค่อนข้างที่จะมั่นคง และเป็นรายได้ประจำ ส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และมีสถานภาพสมรสโสด

ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด

ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด ได้แก่ ฐานความผิด กำหนดโทษ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 48.8 กระทำผิดในคดียาเสพติดให้โทษ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.5 มีกำหนดโทษ ตั้งแต่ 10-20 ปี และจำคุกมาแล้ว ตั้งแต่ 2-7 ปี ร้อยละ 54.5 ในด้านการยอมรับในกระบวนการยุติธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.90 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับว่า ตนเองได้รับการปฏิบัติจากเรือนจำอย่างเป็นทางการมากที่สุด รองลงมายอมรับว่าตนเองได้กระทำผิดในคดีนี้จริงและยอมรับว่าในชั้นของตำรวจตนเองได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่น้อยที่สุด

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องโทษในคดียาเสพติด ซึ่งเป็นฐานความผิดที่มีกำหนดโทษสูง พวกติดยาเสพติดนี้ นัทธี จิตสว่าง (ม.ป.ป., น. 103-111) ได้จัดประเภทของผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นพวก พวกขี้ยา และอธิบายว่า พวกขี้ยาเป็นพวกที่ไม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเรือนจำและเจ้าหน้าที่พวกนี้จะพยายามสร้างโลกของพวกเขาขึ้นมาเองในเรือนจำ โดยถือว่าเรือนจำเป็นโลกที่พวกเขาคุ้นเคยมากกว่าโลกภายนอก พวกเขารู้จักวิธีการดำรงชีวิตในเรือนจำได้ดีกว่าสังคมภายนอก ดังนั้น จึงไม่ต้องการที่จะออกไปข้างนอกการออกไปก็เปรียบเสมือนการออกไปพักผ่อน เพื่อที่จะกลับเข้ามาอีกในวันข้างหน้า ดังนั้น พวกนี้จึงไม่มีความรู้สึกต่อต้านเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เพราะการที่เขาถูกดำเนินคดีและถูกตัดสินให้จำคุก เป็นหนทางที่จะทำให้เขาสามารถกลับคืนสู่คนที่เปรียบเสมือนบ้านของคนเหล่านี้ เพราะข้างนอกพวกเขาอาจจะไม่มีบ้านกลับไปอยู่ ไร่ญาติมิตร หรือญาติพี่น้องเอื้อมระอา ไม่มีหนทางทำมาหากิน ดังนั้น การได้กลับมา

หาเพื่อนในเรือนจำ การไม่ต้องทำมาหากินก็มีข่าวกึ่งปริย้อมทำให้ได้รับความพอใจมากกว่าการอยู่ข้างนอก ดังนั้น จึงยอมรับในกระบวนการยุติธรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมของผู้ต้องขัง ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว และความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.48 โดยระหว่างอยู่ในเรือนจำครอบครัวของตนเองเป็นกำลังใจสำคัญทำให้สามารถอยู่ในเรือนจำได้มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองและคนในครอบครัวมีความสนิทสนม เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นท่านสามารถพูดคุยกันอย่างเปิดเผย และเห็นว่าตนเองไม่ยากให้ครอบครัวรับรู้เรื่องราว รวมทั้งความเป็นไปของท่านขณะที่อยู่ในเรือนจำน้อยที่สุด มีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.10 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเต็มที่ในการสอบปากคำมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วาจา กิริยา และท่าทางที่ไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม และเห็นว่าตนเองถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์น้อยที่สุด

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ต้องขังมีระดับความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสังคมระดับปานกลาง สอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของอีริกสัน (Erikson) ที่กล่าวว่า สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการปรับตัว คือ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องแวดล้อมตนในช่วงนั้น ๆ ครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่บุคคลตั้งวัยทารกเป็นต้นมา ความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวของบุคคลเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทางความรู้ ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับขั้นก่อนจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวในขั้นต่อไปด้วย ดังนั้น ในขณะที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมบุคคลที่ผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ครอบครัว และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม หากความสัมพันธ์เป็นไปอย่างเหมาะสมก็จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมด้วยเช่นกัน

การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

การศึกษาปัจจัยด้านการปรับตัวทางสังคมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่าการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.44 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานเรือนจำเสมอมีมากที่สุด

รองลงมา คือ ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำได้ดี และเห็นว่าตนเองไม่สามารถเข้ากับเพื่อนผู้ต้องขังได้น้อยที่สุด ในส่วนของการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.44 โดยเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำมีความแออัดมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำจัดด้วยความเต็มใจ เช่น การอบรมแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสีย กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ และเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านรู้สึกหดหู่ และกลุ่มตัวอย่างเคยทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำมีน้อยที่สุด

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.11 กอฟฟ์แมน (Erving Goffman, 1960, pp. 52-76 อ้างถึงใน สุพจน์ สุทธา, 2539, น. 13-14) ได้ทำการศึกษาสังคมเรือนจำ โดยจัดให้เรือนจำเป็นสถาบันหนึ่งในหลายสถาบันที่มีการดำเนินงานและสภาพทางสังคมเป็นแบบรวบยอด กล่าวคือ เรือนจำเป็น “ทุกสิ่งทุกอย่าง” ของชีวิต ผู้ต้องขังทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของเรือนจำตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดเดือนตลอดปี การใช้ชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการกินอยู่หลับนอน การทำงาน การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ ถูกกำหนดและควบคุมให้การปฏิบัติโดยเจ้าพนักงานเรือนจำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การถูกส่งเข้าไปอยู่ใน “สถาบันแบบเบ็ดเสร็จ” เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทำลายปัจเจกภาพของบุคคล โดยขณะที่เข้าไปนั้นแต่ละคนยังคงคมสภาพของความเป็นปัจเจกบุคคล และมีความรู้สึกถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แต่หลังจากนั้นไม่นานสิ่งเหล่านั้นจะถูกกลบฝังไป และแต่ละคนก็จะเผชิญกับภาวะการดับสูญในทุกสิ่งที่เคยมีเคยได้รับ การถูกตัดขาดความสัมพันธ์ทางสังคมกับโลกภายนอกเป็นลักษณะหรือสภาวะการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของ “สถาบันเบ็ดเสร็จ” ดังนั้น สภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำจึงทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกอึดอัด หดหู่

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ

1. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไม่เป็นธรรม มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน (ร้อยละ 17.54)
2. เจ้าหน้าที่ควรมีดุลยพินิจในการรับฟังข้อมูล ฟังหูไว้หู และควรมีความเข้าใจถึงสภาพความเป็นผู้ต้องขัง ขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขังและขาดจิตวิทยาในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง (ร้อยละ 5.66)

3. เจ้าหน้าที่ขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขัง ขาดทัศนคติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมดีของผู้ต้องขัง (ร้อยละ 5.66)

4. การถูกเอาเปรียบค่าแรงงานและถูกบั่นทอนค่าแรงงานจากการฝึกวิชาชีพ และการถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำแสวงหาประโยชน์จากผู้ต้องขัง (ร้อยละ 2.83)

5. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและสวัสดิการผู้ต้องขัง (ร้อยละ 1.89)
ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

1. จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำมีจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด (ร้อยละ 14.15)

2. ควรมีการจัดระเบียบในการควบคุมผู้ต้องขัง โดยการแยกประเภทของผู้ต้องขังให้ชัดเจนเพื่อให้มีความปลอดภัยแก่ผู้ต้องขัง และอำนวยความสะดวกหรือการแก้ไข (ร้อยละ 5.66)

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

1. ห้องน้ำควรจะมีความสะดวกและมิดชิด (ร้อยละ 9.43)

2. อาหารในเรือนจำซ้ำซาก อยากให้ปรับปรุงรายการอาหารให้มีความหลากหลาย และปริมาณเหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขังแต่ละคน (ร้อยละ 5.66)

3. ควรมีการปรับปรุงบริเวณในแต่ละแดนให้มีความร่มรื่น มีที่นั่งพักผ่อน เพื่อเป็นการลดความตึงเครียดของผู้ต้องขัง (ร้อยละ 4.72)

4. ควรมีการปรับปรุงห้องนอนให้มีความสะอาด อากาศโปร่ง เย็นสบายกว่านี้ (ร้อยละ 4.72)

5. การให้บริการน้ำดื่มที่สะอาดที่พอเพียง น (ร้อยละ 1.89)

6. ขาดแคลนเครื่องอุปโภค สาธารณูปโภค มีไม่พอเพียง รวมไปถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 1.89)

7. ควรมีการกำจัดพาหะนำโรคต่าง ๆ เพื่อลดการแพร่กระจายของโรค เช่น ยุง หนู แมลงสาบ อย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 1.89)

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ

1. การส่งพัสดุสำหรับผู้ต้องขัง ควรมีการผ่อนปรนเรื่องน้ำหนัก และควรเพิ่มรายการที่สามารถจัดส่งมาให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ (ร้อยละ 16.98)

2. ควรมีการขยายเวลาเยี่ยมญาติให้มากกว่าเดิม เพราะบางครั้งญาติมาจากต่างจังหวัด (ร้อยละ 3.77)

3. การฝึกวิชาชีพควรจัดหาวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายหลังพ้นโทษและสามารถสร้างรายได้ (ร้อยละ 3.77)

4. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ รวมไปถึงการทำงานในเรือนจำ ถูกกดดันและบีบบังคับ (ร้อยละ 1.89)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ได้แก่ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม ความสัมพันธ์กับครอบครัว และความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ส่วนฐานความผิดมีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ อาชีพก่อนต้องโทษและรายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ และปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ กำหนดโทษ ระยะเวลาที่ถูกจองจำ อธิบายได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ปัจจัยด้านอาชีพก่อนต้องโทษ และรายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ สามารถอธิบายได้ดังนี้

อายุไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรณเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 114) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง ที่พบว่า อายุของผู้ต้องขังวัยหนุ่มอายุต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมไม่ต่างกัน ผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 18-28 ปี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้มากกว่าผู้ต้องขังกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีอายุมากกว่า แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมาก เนื่องจากผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นผู้ต้องขังวัยหนุ่ม และต้องโทษเป็นครั้งแรก ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มาน้อยกว่าผู้ต้องขังวัยผู้ใหญ่ อาจจะทำผิดด้วยความคิดคณอง ตามเพื่อน อยากรทดลอง ซึ่งเป็นไปตามพัฒนาการทางกายและจิตใจของวัยรุ่นที่เป็นลักษณะเฉพาะของวัยรุ่น ดังนั้น วัยนี้จึงสามารถปรับตัวได้ดีกว่าวัยอื่น ๆ โดยผู้ต้องขังยิ่งอายุมากจะปรับตัวได้น้อยกว่าผู้ต้องขังที่อายุน้อยกว่า ดังนั้นอายุจึงไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำเนื่องจากการเข้ามาอยู่รวมกันในเรือนจำทุกคนจำต้องเรียนรู้ กฎระเบียบของเรือนจำใหม่ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำที่เหมือนกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 116) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง ที่พบว่า ระดับการ

ศึกษาของผู้ต้องขังวัยหนุ่มต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำจะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านระเบียบ ข้อบังคับ อาหาร การนอน การรักษาพยาบาล การได้รับสวัสดิการและนันทนาการด้านต่าง ๆ (อ้างถึงใน พรรณเลขา พลอยสระศรี 2546, น. 116) จากผลการศึกษาผู้ต้องขังที่ได้รับการศึกษาจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับการศึกษา เนื่องจากผู้ต้องขังที่ไม่ได้เรียนหนังสือส่วนใหญ่จะเป็นพวกยากจนและไม่ได้รับการศึกษามาก่อน อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือมีการศึกษาน้อย บัญญาที่บ ส่วนใหญ่เข้ามาในคดีโทษไม่สูง มักจะถูกผู้ต้องขังคนอื่น ๆ หลอกเอาหรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ต้องขังอื่น ๆ เสมอ ๆ โดยเฉพาะพวกหัวหมอ อิทธิพล และพวกขาใหญ่ เพราะพวกนี้ใช้ง่าย ทำทุกอย่างโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อย่างไรก็ตามในการทำงานให้กับทางเรือนจำ พวกนี้ขยันมาก แม้ส่วนใหญ่จะเป็นงานที่ใช้แรงงานมากกว่าใช้ฝีมือ จนเป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่ โดยปกติเจ้าหน้าที่จะให้ความสงสารพวกนี้เพราะไม่มีปัญหาในการปกครองและมักจะถูกผู้ต้องขังอื่นหลอกเพราะ หูเบา ไม่มีความคิดเป็นของตัวเอง ชอบมีนายหรือลูกพี่ (นันทิ จิตสว่าง, ม.ป.ป., น. 103-111) ดังนั้น จึงทำให้สามารถปรับตัวได้ง่ายกว่าผู้ต้องขังกลุ่มอื่น

ผลการศึกษาพบว่า ยิ่งผู้ต้องขังมีการศึกษาสูงมากจะปรับตัวได้น้อยกว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่า เนื่องจากพวกที่มีการศึกษาดี และเป็นผู้มีความรู้หรือพอจะมีความรู้ในเรื่องกฎหมาย มีทักษะในการพูดและการเขียน มักจะเป็นพวกที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำผู้ต้องขังอื่น ๆ โดยทำตัวเป็นนายความประจำเรือนจำ มีอาชีพที่สำคัญในเรือนจำก็คือ การรับจ้างเขียนคำอุทธรณ์ ฎีกาเกี่ยวกับคดี และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคดีและคู่ทางต่าง ๆ จะมีทัศนคติว่าผู้ต้องขังมีสิทธิที่จะได้รับคุ้มครองในฐานะของความเป็นมนุษย์เช่นกัน แม้ว่าจะเสียสิทธิในเสรีภาพไป ดังนั้นบ่อยครั้งที่การแนะนำของพวกหัวหมอได้ขยายขอบเขตไปมากกว่าการแนะนำโดยทั่วไป และถูกมองโดยเจ้าหน้าที่ว่าเป็นการยุยงส่งเสริมให้ผู้ต้องขังอื่น ๆ ร้องเรียนเกี่ยวกับสวัสดิการของเรือนจำ เช่น ในเรื่องอาหารการกิน หรือที่อยู่อาศัยหรือร้องเรียนเกี่ยวกับระเบียบของเรือนจำต่าง ๆ ดังนั้นพวกหัวหมอจึงมักเป็นพวกที่เจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ชอบหน้า เพราะถือว่าเป็นตัวก่อความยุ่งยากให้กับเรือนจำ หัวหมอจึงเป็นพวกที่อยู่ตรงข้ามกับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ทั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูงและระดับผู้น้อย อย่างไรก็ตามพวกหัวหมอจะไม่แสดงตัวอย่างเปิดเผยในการต่อต้านเรือนจำ แต่จะใช้วิธีการแนะนำสั่งสอนผู้ต้องขังอื่น ๆ นอกจากจะยุยงพวกแก่ๆให้ร่วมต่อต้านหรือประท้วงระเบียบต่าง ๆ (นันทิ จิตสว่าง, ม.ป.ป., น. 103-111) พวกที่มีการศึกษาสูงจึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับเรือนจำได้น้อย เนื่องจากเป็นพวกที่ชอบต่อต้านเจ้าหน้าที่ กฎระเบียบของเรือนจำ ดังนั้น ไม่ว่าผู้ต้องขังมีระดับการศึกษาอย่างไรก็ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ภูมิลาเนาไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ จากผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ต้องขังที่อยู่มีภูมิลาเนาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะมีการปรับตัวได้มากกว่าผู้ต้องขังที่มีภูมิลาเนาอยู่ต่างจังหวัด สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 116) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่อยู่ต่างจังหวัด เนื่องจากผู้ต้องขังที่มีภูมิลาเนาในเขตกรุงเทพมหานครจะมีความเคยชินกับสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนเมืองที่ต้องอาศัยอยู่กันอย่างแออัด ต้องแย่งชิงในการใช้ทรัพยากร เรือนจำก็มีความแออัดของจำนวนนักโทษ ทรัพยากรที่มีก็ ต้องใช้อย่างจำกัด ถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพ ดังนั้น ผู้ต้องขังที่อยู่มีภูมิลาเนาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะมีการปรับตัวได้มากกว่าผู้ต้องขังที่มีภูมิลาเนาอยู่ต่างจังหวัด ดังนั้น ภูมิลาเนาจึงไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

สถานภาพสมรสไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารุวรรณ รังสิมันตุชาติ (2544, น. 124) ได้ศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังเข้าใหม่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานภาพสมรสแตกต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมและทางสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 116) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง ที่พบว่า ผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันจะมีการปรับตัวไม่ต่างกัน เนื่องจากผู้ต้องขังไม่ว่าจะมีสถานภาพสมรสอย่างไรเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำย่อมต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของเรือนจำที่เหมือนกัน จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังที่เป็นโสดจะมีแนวโน้มการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำมากกว่าผู้ต้องขังที่สมรส/อยู่ด้วยกัน และผู้ต้องขังที่หย่าร้าง/หม้าย จะมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้น้อยที่สุด เนื่องจากผู้ต้องขังที่เป็นโสดยังไม่มีภาระทางครอบครัว หรือยังไม่มีครอบครัวเป็นของตนเอง ทำให้ไม่ต้องมีความกังวลเป็นห่วงครอบครัว จึงสามารถปรับตัวได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่สมรสและเป็นหม้าย ดังนั้น ไม่ว่าผู้ต้องขังมีสถานภาพสมรสอย่างไรจึงไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

อาชีพก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 116) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง ในประเด็น คือ ผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่อาชีพต่างกันจะมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่างศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอาชีพทั้งเกษตรกร, บริษัท/เอกชน/ลูกจ้าง และธุรกิจส่วนตัว จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่ไม่ได้ประกอบอาชีพก่อนต้องโทษ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีประสบการณ์ และเคยใช้ชีวิตในสังคมคนทำงาน เคยปรับตัวเข้ากับสภาพการทำงานมาแล้วช่วงหนึ่ง ทำให้

สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีกว่าพวกที่ไม่เคยประกอบอาชีพมาก่อน นอกจากนี้ ผู้ต้องขังที่เคยประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้น้อยที่สุด เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ ตำรวจ ครู ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในระบบราชการ นันทิ จิตสว่าง (ม.ป.ป., น. 103-111) กล่าวว่า ผู้ต้องขังเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นพวกหัวหมอ ซึ่งพวกหัวหมอนี้เป็นผู้ต้องขังพวกนี้เป็นพวกที่มีการศึกษาดี หรืออาจเคยรับราชการมาก่อน เมื่อมาถูกจองจำในเรือนจำทำให้มีความรู้สึกท้อแท้เสียศักดิ์ศรีของตัวเอง อาจจะทำให้มีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งพวกหัวหมอจะเป็นพวกที่อยู่ตรงข้ามกับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ทั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูงและระดับผู้น้อย อย่างไรก็ตามพวกหัวหมอจะไม่แสดงตัวอย่างเปิดเผยในการต่อต้านเรือนจำ แต่จะใช้วิธีการแนะนำสั่งสอนผู้ต้องขังอื่น ๆ นอกจากจะยุ่งพวกเก่าๆให้ร่วมต่อต้านหรือประท้วงระเียบต่าง ๆ จึงปรับตัวได้ยากกว่าผู้ต้องขังกลุ่มอื่น ดังนั้น ไม่ว่าผู้ต้องขังมีอาชีพก่อนต้องโทษอย่างไรจะไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

รายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ สอดคล้องกับการศึกษาของพรพนธเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 116) ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง พบว่า รายได้ของผู้ต้องขังวัยหนุ่มต่างกัน จะมีการปรับตัวทางสังคมไม่ต่างกัน และผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่มีรายได้น้อยกว่าผู้ต้องขังที่มีรายได้มาก จะมีการปรับตัวทางสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ต้องขังที่มีรายได้มากอาจจะมีเงินเก็บออมอยู่ ทำให้สามารถนำมาจุนเจือในระหว่างที่ตนเองต้องโทษอยู่ในเรือนจำเพื่อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคตามฐานะให้แก่ตัวเอง รวมทั้งอาจจะเป็นเงินที่ใช้จุนเจือครอบครัวที่อยู่ข้างนอกในยามที่ตนเองไม่สามารถออกไปหาเลี้ยงครอบครัวได้ ดังนั้น รายได้จึงมีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด ที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ คือ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม ปัจจัยด้านฐานความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับกำหนดโทษ และระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำไม่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ฐานความผิด มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ จารุวรรณ รังสิมันตุชาติ (2544, น. 157) ที่ได้ศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังเข้าใหม่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยลักษณะความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคม แต่ลักษณะความผิดไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสภาพแวดล้อมในเรือนจำ นั่นคือ ไม่ว่าผู้ต้องขังเข้าใหม่จะกระทำผิดลักษณะใดมีการปรับตัวทางสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำได้ไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะปรับตัวได้ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ต้องขังคดียาเสพติดสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเรือนจำได้ดีที่สุด รองลงมาคือ ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย, ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และฐานความผิดเกี่ยวกับเพศสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเรือนจำได้น้อยที่สุด สาเหตุที่ฐานความผิดเกี่ยวกับฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย, ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และฐานความผิดเกี่ยวกับเพศสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเรือนจำได้น้อยที่สุด การที่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้สามารถปรับตัวได้น้อย นัทธี จิตสว่าง (ม.ป.ป., น. 103-111) เรียกผู้ต้องขังพวกนี้ว่า อาจเรียกได้ว่าเป็นพวกเก๋าคูก ซึ่งหมายถึง พวกที่อยู่คุกมานานจนเสมือนว่าคุกคือบ้านของตนเอง จะความชินชาต่อการถูกจองจำในเรือนจำ เพราะจะวนเวียนเข้าออกในเรือนจำอยู่เสมอ ดังนั้น จึงไม่ค่อยแคร์กับความผิดที่ตนกระทำในเรือนจำ เพราะพวกนี้ชินชาต่อการถูกลงโทษแล้วเช่นกัน เป็นพวกที่ต่อต้านบางครั้งแกล้งโง่ บางครั้งแกล้งป่วย เพื่อไม่ต้องทำงาน แต่ชอบการก่อวิวาทจับกลุ่มนินทาเจ้าหน้าที่และแสวงหาพรรคพวกที่มีคดีคล้าย ๆ กัน พวกเก๋าคูกจะพ้นโทษออกจากเรือนจำไปได้ไม่นานก็จะกลับเข้ามาอีก เพราะพวกเขา “โตในคุก” และ “คุกคือบ้านของเขา” สถาบันสุขภาพจิตแห่งสหรัฐอเมริกา ได้วิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ต้องขังกลุ่มผู้กระทำผิดคดีได้แก่ การปล้นทรัพย์สิน ย่องเบา และทำร้ายร่างกายโดยเจตนา ใ้รู้ว่า ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม จะมีความรู้สึกกระด้างกระเดื่องก้าวร้าวต่อผู้อื่น และยังจัดประเภทผู้ต้องขังที่แยกตัวออกจากสังคมเป็นผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมต่อต้านยากต่อการแก้ไขและมีจำนวนสถิติการกระทำผิดซ้ำสูงสุด ผู้ต้องขังประเภทนี้มักจะทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ประเสริฐ เมฆมณี, 2523, น. 282-284) ดังนั้น ฐานความผิดจึงมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคม

กำหนดโทษไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ต้องขังที่มีโทษอยู่ในช่วงระหว่าง 10-20 ปี จะสามารถปรับตัวได้ดีกว่าผู้ต้องขังกลุ่มอายุอื่น ๆ เพราะยังมีกำหนดโทษสูง ผู้ต้องขังก็จะต้องถูกจองจำเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งเมื่อผู้ต้องขังจำคุกไประยะหนึ่งแล้ว ปฏิภานของผูต้องขังต่อการต้องตกอยู่ในสภาพที่ขาดอิสรภาพ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง สูญเสียสิทธิที่พึงได้รับ และสูญเสียความรู้สึกของความ เป็นมนุษย์ แต่ละคนจะแสดงออกต่างกัน เช่น ผู้ต้องขังบางคนจะแสดงออกโดยการแยกตัว หรือเก็บตัวและอดทนต่อสถานการณ์ที่เลวร้ายนี้อย่างสงบ ผู้ต้องขังบางคนจะแสดงออกในทางต่อต้าน ขัดขืน และพยายามต่อสู้กับระบบทุกขณะ ในขณะที่บางคนพยายามเพื่อให้ได้รับสิ่งที่ดีที่สุดจากการอาศัยอยู่ในเรือนจำ (Standley D. Eitzen and Doug A. Timmer, 1985, p. 498 อ้างถึงใน พรหมเลขา พลอยสระศรี, 2546, น. 35) ไม่สนใจกระบวนการบำบัดแก้ไขที่เรือนจำจัดให้ ไม่สนใจกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีการปรับตัวยาก กว่าพวกที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในเรือนจำได้ไม่นาน

ระยะเวลาที่ต้องโทษ ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ต้องขังที่จำคุกมาแล้ว 2-7 ปี จะสามารถปรับตัวมากกว่า

ผู้ต้องขังที่จำคุกมาน้อยกว่า 2 ปี และมากกว่า 7 ปี “เพราะหากยิ่งถูกจองจำเป็นเวลานาน จะทำให้ผู้ต้องขังได้รับอิทธิพลของ การ Prisonization โดยทำให้ได้รับการปลูกฝังลักษณะอาชญากร ความคิดต่อต้านสังคม และแนวคิดผิด ๆ ในการก่ออาชญากรรมได้มากกว่าผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำระยะสั้น ๆ” (Clemmer, 1968) และจากการศึกษาของโบว์เคอร์ (Bowker) พบว่า ยิ่งผู้ต้องขังถูกจองจำเป็นเวลานาน ก็ยิ่งซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้ และยิ่งอยู่ในสถานที่ควบคุม หรือเรือนจำที่มีความมั่นคงแข็งแรงสูงสุดที่เน้นการควบคุมเป็นหลัก ใช้สำหรับควบคุมผู้กระทำผิด ที่มีลักษณะร้าย มีโทษสูงหรือกระทำผิดโดยสันดาน การเกิดวัฒนธรรมเรือนจำก็ยิ่งโดดเด่น ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังระยะเวลาที่ผู้ต้องขังนั้นถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการเกิด Prisonization และสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สแตนตัน วิลเลอร์ (Stanton Wheeler อ้างถึงใน สุพจน์ สุทธา, 2539, น. 22) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเกิด Prisonization พบว่า ผู้ต้องขังจะมีปริมาณการถูก Prisonize ได้น้อยในช่วงระยะแรกและระยะสุดท้ายของการจำคุก และจะได้รับมากขึ้นในช่วงกลาง เนื่องจากการ Prisonization จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาของการจำคุก และจะลดลงเมื่อใกล้พ้นโทษเพราะผู้ต้องขังจะหันไปให้ความสนใจกับกลุ่มภายนอกเรือนจำ ซึ่งอาจได้แก่ สมาชิกในครอบครัว เพื่อน ฯลฯ พร้อมกับเตรียมตัวเพื่อที่จะกลับเข้าสู่สังคมเดิม ดังนั้น ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำจึงไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ สอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมเลขา พลอยสระศรี (2546, น. 116) ที่ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในเรือนจำกลางบางขวาง พบว่า ผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่ยอมรับและปฏิเสธกระบวนการยุติธรรมต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับและปฏิเสธในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมและทางสภาพแวดล้อมของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมในระดับมากจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับเรือนจำได้มากกว่าผู้ต้องขังที่มีการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมในระดับปานกลาง และน้อย เมื่อผู้ต้องขังยอมรับในการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอนว่ามีความเป็นธรรม และผู้ต้องขังยอมรับว่าได้กระทำความผิดในคดีนี้จริง จะมีความรู้สึกผิดชอบขึ้นและจะเกิดความรู้สึกว่าจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ธอร์พ (Thorpe, 1955, pp. 56-57) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะต้องประกอบด้วยลักษณะ คือ การมีความเป็นตัวของตัวเอง (Self-Reliance) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นเป็นอิสระจากผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ และรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง จะส่งผลให้บุคคลเกิดการปรับตัว

ในลักษณะที่ดี ดังนั้น การยอมรับในกระบวนการยุติธรรมจึงมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

3. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว และความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ จากการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวในระดับมากจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวน้อย เพราะพวกที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวน้อย คือ ขาดการติดต่อกับญาติพี่น้องและครอบครัวหรือสังคมภายนอก ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกเหงา พวกนี้จะพยายามสร้างโลกของพวกเขาขึ้นมาเองในเรือนจำ โดยถือว่าเรือนจำเป็นโลกที่พวกเขาคุ้นเคยมากกว่าโลกภายนอก พวกเขารู้จักวิธีการดำรงชีวิตในเรือนจำได้ดีกว่าสังคมภายนอกและเพื่อนของเขาส่วนใหญ่ก็อยู่ในเรือนจำ ธอร์พ (Thorpe, 1955, pp. 56-57) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลปรับตัวได้ปัจจัยหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relationship) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าจะได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นใจในตนเองในความสัมพันธ์กับบุคคลในบ้าน และเคลมเมอร์ พบว่า ผู้ต้องขังที่ถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก เช่น ไร้ญาติ จะมีปริมาณการเกิด Prisonization ได้มากกว่าผู้ต้องขังซึ่งยังคนได้รับการติดต่อ และดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอจากญาติพี่น้องภายนอกเรือนจำ (Clemmer, 1968) ผู้ต้องขังจึงมีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพในเรือนจำ

ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ หากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม อันประกอบไปด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เป็นในลักษณะต่อต้านเจ้าหน้าที่ หรือการมีวัฒนธรรมค่านิยมของผู้ต้องขังที่เป็นการต่อต้านเจ้าหน้าที่เรือนจำ ในขณะที่การที่ผู้ต้องขังอยู่ร่วมกันนาน ๆ ทำให้มีการถ่ายทอดค่านิยมและแบบแผนความประพฤติที่ต่อต้านสังคมและนิสัยอาชญากรให้แก่กัน รวมตลอดถึงทำให้ผู้ต้องขังเกิดความเคยชินต่อสภาพเรือนจำ ดังนั้น จะทำให้ความพยายามในการอบรมสั่งสอนหรือกิจกรรมในการช่วยเหลือหรือแก้ไขของเรือนจำจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมน้อยมาก เสมือนมีสิ่งขวางกั้น จะเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขอบรมและเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ต้องขัง (Louis P. Carney, 1985, p. 150 อ้างถึงใน นทีจิ จิตสว่าง, 2529, น. 40-41) ไม่เพียงแต่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำอย่างเดียว เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าชั้นไหน หากผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีแล้ว ก็จะส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเป็นไปในด้านต่าง เช่น การต่อต้านขัดขืน การแยกตัว การไม่พูดจา การไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ดังนั้น ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจึงมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผู้ศึกษาได้สรุปเพื่อให้ปรากฏความสัมพันธ์ที่ชัดเจน ดังนี้

ตารางที่ 4.40

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ปัจจัย	อิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ		อิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
<u>ปัจจัยส่วนบุคคล</u>				✓
1. อายุ		✓		
2. ระดับการศึกษา		✓		✓
3. ภูมิลำเนา		✓		✓
4. สถานภาพสมรส		✓		✓
5. อาชีพก่อนต้องโทษ		✓	✓	
6. รายได้ก่อนต้องโทษ		✓	✓	
<u>ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด</u>				
1. ฐานความผิด	✓			✓
2. กำหนดโทษ		✓		✓
3. ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ		✓		✓
4. การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม	✓		✓	
<u>ปัจจัยด้านสังคม</u>			✓	
1. ความสัมพันธ์กับครอบครัว	✓			
2. ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม	✓		✓	